

Katarzyna Mrotek

Małgorzata Kamzol

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Biblioteka UKW

Promocja zasobów i usług na podstawie doświadczeń Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Streszczenie: Artykuł opisuje działania promocyjne Biblioteki UKW. Skupia się na wyzwaniach, z jakimi w tym zakresie musi mierzyć się współczesna biblioteka naukowa. Prezentuje ofertę usług nie tylko dla naukowców i studentów, ale też mieszkańców Bydgoszczy i regionu, akcentując te najbardziej istotne w działalności Biblioteki – Galerię Biblioteki, projekt *Pamięć bydgoszczan – Archiwum Historii Mówionej*, Kujawsko-Pomorską Bibliotekę Cyfrową, Repozytorium i inne. Pokazuje też, w jaki sposób dostęp do nowych technologii doprowadził do zmian w organizacji i funkcjonowaniu biblioteki w obszarze promocji zasobów i usług informacyjno-komunikacyjnych, jakich konkretnych narzędzi technologicznych używają bibliotekarze, a także przedstawia ich wpływ na kształtowanie wizerunku i działalności marketingowej Biblioteki. Wszystkie omówione w artykule usługi, nowe projekty oraz działania promocyjne nie tylko są dla Biblioteki szansą na zaprezentowanie swojego nowoczesnego oblicza, ale też próbą określenia dalszego kierunku rozwoju.

Słowa kluczowe: bibliotekoznawstwo, biblioteka naukowa, promocja, marketing, projekty biblioteczne, usługi biblioteczne, media społecznościowe

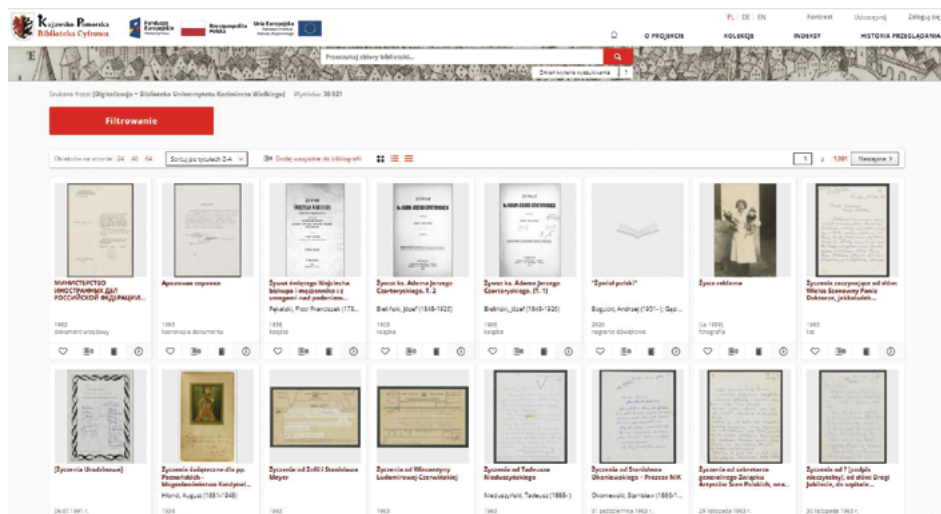
Promocja zawsze była ważną częścią działalności bibliotek, ale w ciągu ostatnich kilkunastu lat niezmiernie zyskała na znaczeniu, zwłaszcza w kontekście szybkiego rozwoju technologii cyfrowych i ich narzędzi. Jest to też związane z rozszerzaniem obszarów funkcjonowania bibliotek naukowych. W ostatnich dziesięcioleciach można zauważyć zmianę modelu funkcjonowania bibliotek różnych typów. Dominujące

do tej pory podejście, zakładające skupienie działań na gromadzeniu zbiorów utrwalonych na różnorodnych nośnikach fizycznych, uległo zmianie. Bibliotekarze coraz częściej koncentrują uwagę na tworzeniu przestrzeni mogących odpowiadać na różnorakie potrzeby użytkowników, nie tylko te informacyjne. Biblioteki stają się powoli miejscami spotkań, funkcjonują w świadomości społecznej jako instytucje wpisujące się w rytm życia miasta, placówki innowacyjne, nowoczesne, ale zarazem przyjazne i bezpieczne, oferujące nie tylko dostęp do literatury, lecz także pakiet atrakcyjnych usług (Wojciechowska 2016, s. 71). Z takimi też wyzwaniem w zakresie działalności promocyjnej przyszło zmierzyć się Bibliotece Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie aktualnego modelu promocji zasobów, nowo podjętych inicjatyw i usług Biblioteki UKW w Bydgoszczy.

Biblioteka UKW powstała w 1969 r. i od tego czasu jest postrzegana jako aktywny ośrodek wspierający uczelnię w procesie naukowo-dydaktycznym, a od kilkunastu lat jest również ośrodkiem kulturotwórczym regionu promującym jego dziedzictwo. Przed biblioteką naukową czy ośrodkiem informacji naukowej, będącymi częścią instytucji naukowej, w zakresie PR stoją zatem dwa zadania. Jednym z istotnych celów jest prowadzenie działań kształtujących wizerunek macierzystej jednostki naukowej z uwzględnieniem jej otoczenia społecznego, ale podstawowym celem jest budowanie własnego wizerunku wśród przedstawicieli otoczenia biblioteki. Sprecyzowanie zadań PR w stosunku do każdej z priorytetowych grup jest warunkiem wstępnym podejmowania profesjonalnej działalności w tym zakresie (Jaskowska 2007, s. 39).

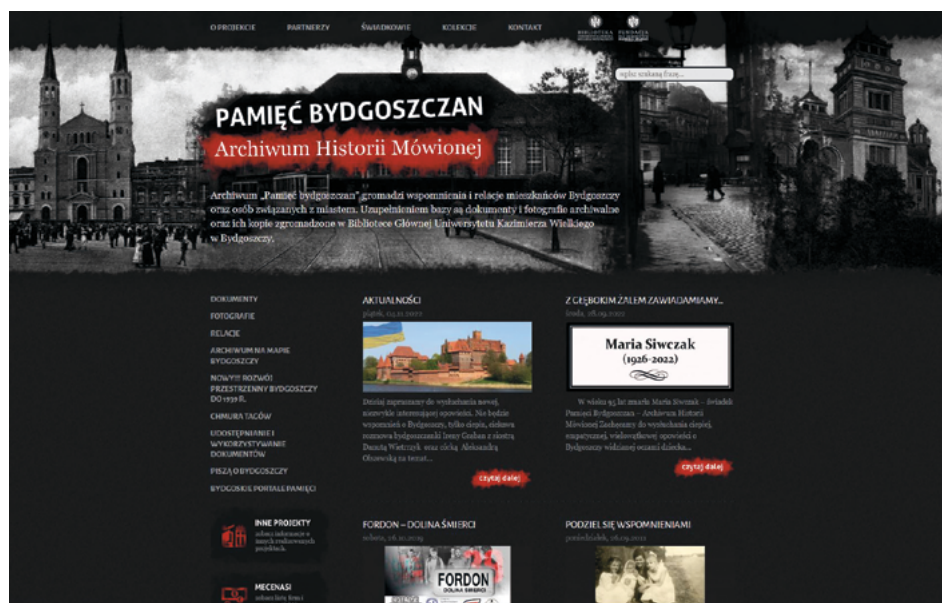
Jedną z większych i ważniejszych inicjatyw promujących zasoby Biblioteki UKW było podjęcie się, wraz z Biblioteką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, koordynatorem całego przedsięwzięcia, uczestnictwa we współtworzeniu Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej (KPBC) (rys. 1). Została ona powołana do życia jako jedna z pierwszych w Polsce bibliotek cyfrowych w 2004 r., natomiast uruchomiona online w 2005 r. Projekt, współfinansowany ze środków unijnych, realizowany jest nieprzerwanie od wielu lat wraz z bibliotekami należącymi do Konsorcjum Bibliotek Naukowych Regionu Kujawsko-Pomorskiego oraz innymi instytucjami kultury; łącznie uczestniczy w nim 15 jednostek. Biblioteka cyfrowa może poszczycić się zasobem liczącym prawie 250 tys. obiektów, natomiast wkład naszej ksiąźnicy w ucyfrowienie to blisko 30 tys. rekordów. Celem projektu było nie tylko digitalizowanie i promowanie zasobów dotyczących regionu, ale również pokazanie cennego dziedzictwa w europejskiej bibliotece cyfrowej EUROPEANA. Widoczność w niej

zapewnia indeksacja KPBC przez Federację Bibliotek Cyfrowych (FBC). FBC to sieć kilkunastu bibliotek cyfrowych polskich instytucji kultury, których milionowe zasoby są widoczne i dają się przeszukiwać użytkownikom z poziomu jednej platformy. Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa jest też widoczna dla ważniejszych wyszukiwarek i katalogów, które dają dostęp do materiałów naukowych: WorldCat, Google Scholar, OpenDoar, dzięki czemu nasze zasoby docierają do zainteresowanych na całym świecie (Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa b.d. b). W latach 2019–2021 wspólnie z Biblioteką UMK w Toruniu, która ponownie zaprosiła Bibliotekę UKW do współpracy, realizowano w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa projekt *Ucyfrowienie zasobów akademickich regionu kujawsko-pomorskiego dla potrzeb nauki i dydaktyki całego kraju*. Dzięki temu zdigitalizowano w sumie 28 tys. obiektów, w tym 10 tys. wersji cyfrowych wykonała Biblioteka UKW. Wśród zdigitalizowanych jednostek znalazły się cenne i unikatowe dokumenty będące jej własnością, m.in. materiały audio dotyczące wspomnień mieszkańców Bydgoszczy oraz zdjęcia zgromadzone w Pracowni Pamięci Bydgoszczan i Regionu; kolekcja węgierska – archiwum rodzinne Josefa Trajtlera, naczelnika kolejowego Urzędu Ruchu w Bydgoszczy; kolekcja Pracowni Dziedzictwa Kulturowego Kresów Wschodnich oraz dziedzictwo kulturowe naszych zbiorów specjalnych, które nie były do tej pory szeroko upowszechnione.

Rys. 1. Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa
(źródło: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa b.d. a)

W zakresie promocji zasobów szerzej omówimy realizowany z sukcesem od wielu lat (2011 r.) projekt pt. *Pamięć bydgoszczan – Archiwum Historii Mówionej* (rys. 2). Ponad 10 lat temu Biblioteka UKW była jedną z pierwszych w naszym mieście i regionie instytucji podejmujących tematykę historii mówionej. To zadanie, wpisujące się w zakres ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, przez wiele lat było wspierane finansowo przez Miasto Bydgoszcz.

Rys. 2. Pamięć bydgoszczan – Archiwum Historii Mówionej

(źródło: Pamięć bydgoszczan... b.d. a)

Celem programu jest rejestrowanie, opracowywanie, udostępnianie i upowszechnianie opowieści bydgoszczan dotyczących wielu obszarów: wyglądu miasta, ważnych wydarzeń historycznych, politycznych i artystycznych, wybitnych osobistości związanych z Bydgoszczą, opisu życia codziennego itp. Na bazie zgromadzonych w ten sposób materiałów (wywiady i pozyskany materiał faktograficzny – dokumenty, fotografie lub ich kopie) tworzone jest archiwum i baza, której część udostępniana jest (za zgodą autorów) za pośrednictwem specjalnie w tym celu stworzonego portalu. Zadaniem archiwum jest chronienie dziedzictwa kulturowego i dostarczenie źródeł do badań naukowych. Nadrzędnym celem programu jest jednak zapewnienie powszechnego

dostępu do zgromadzonych materiałów wszystkim zainteresowanym losami miasta i jego mieszkańców oraz zachowanie pamięci bydgoszczan dla przyszłych pokoleń (Pamięć bydgoszczan... b.d. b). Część najcenniejszych dokumentów portalu w ramach realizowanego projektu zasilila również zasoby KPBC. Oprócz promocji cyfrowej Biblioteka równolegle organizuje, dla mieszkańców miasta i nie tylko, ciesząc się dużym powodzeniem wycieczki połączone z prelekcjami dotyczącymi wspomnianego projektu, w które są wplatane nagrania opowieści świadków.

Zasoby Biblioteki UKW to nie tylko książki, czasopisma i inne dokumenty, ale również muzealia, gdyż od ponad pięciu lat w strukturze instytucji istnieje Muzeum UKW (rys. 3), którego misją jest pozyskiwanie, gromadzenie i prezentowanie szerokiemu gronu odbiorców dokumentów i przedmiotów upamiętniających działalność uczelni i osób z nią związanych, poczynawszy od jej powołania w 1969 r., przez każdy etap jej transformacji oraz rozwoju, aż do czasów obecnych. Muzeum Uniwersytetu posiada własną, wydzieloną przestrzeń na drugim piętrze Biblioteki, gdzie znajduje się ekspozycja stała, natomiast wystawy czasowe umiejscawiane są w różnych budynkach kampusu.

Rys. 3. Muzeum Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszcy
zlokalizowane w Bibliotece UKW

Muzeum jest reprezentowane w Stowarzyszeniu Muzeów Uczelnianych przez dyrektora Biblioteki dr Aldonę Chlewicką-Maczyńską, a w tym roku Biblioteka będzie gospodarzem konferencji tego Stowarzyszenia. Należy również podkreślić, że pracownicy Muzeum biorą czynny udział w tych konferencjach, a na zeszłorocznej Międzynarodowej Konferencji Muzeów Uczelnianych dyrektorka Biblioteki UKW przedstawiła temat badań nad kulturą studencką w Polsce. Podjęte zagadnienie związane jest z faktem przekazania do Muzeum, a tym samym do Biblioteki, materiałów dokumentujących działalność kulturalną i społeczną legendarnego klubu studenckiego *Beanus '70*, działającego przez wiele lat przy naszej uczelni, jak również innych klubów studenckich z całej Polski z lat 1970–2000. W celu wypromowania tego zasobu Biblioteka podjęła się realizacji projektu pt. *Opracowanie i digitalizacja dokumentacji dotyczącej życia studenckiego lat 1970–2000*. Zadanie polega na inwentaryzacji, opracowaniu i zdigitalizowaniu blisko 1,5 tys. dokumentów oraz upowszechnieniu ich części w KPBC. Z pomysłem wiąże się nadzieja, że obecne działania to dopiero początek większego, ogólnopolskiego projektu, który zachęci instytucje w całym kraju do nawiązania współpracy w zakresie dokumentowania szeroko rozumianej kultury studenckiej i życia studenckiego.

Spośród eksponatów Muzeum na uwagę zasługuje też oryginalny i cenny zbiór dziewięciu rysunków wielkiego malarza, rysownika i grafika Wojciecha Weissa, ucznia Leona Wyczółkowskiego. Tematyka rysunków nie jest przypadkowa – wszystkie związane są z książką, a uwiecznione na nich postacie zatopione są w lekturze. Zakup tych prac zaowocował bliższym kontaktem z rodziną malarza i dzięki temu udało się nabyć również meble należące do samego Weissa, w tym zabytkowy fortepian, na którym grywał mały Wojciech. Posiadane eksponaty stanowiły inspirację do zaaranżowania tzw. saloniku Weissa (rys. 4), który jest ogólnodostępny i – w połączeniu z ciekawymi, otwartymi wykładami prowadzonymi przez pracowników Oddziału Zbiorów Muzealnych – stanowi stały punkt programu dla zwiedzających Bibliotekę wycieczek. *Czy krakus Wojciech Weiss może zainspirować bydgoszczan?* – to temat niezwykle ciekawej debaty oksfordzkiej, która odbyła się w Bibliotece z udziałem uczniów bydgoskich szkół ponadpodstawowych. O Muzeum i jego zasobach można znaleźć informacje w katalogu *Muzea uczelniane* oraz w pierwszym anglojęzycznym katalogu pt. *Treasure Houses of Polish Academic Heritage*. Oba wydawnictwa ukazały się staraniem Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych.

Biblioteka wspiera także naukowców w kontekście istotnego nurtu w środowisku akademickim, jakim jest otwarta nauka. Komunikowanie osiągnięć naukowych nie tylko środowiskom naukowemu, lecz także innym grupom społecznym

i zawodowym, jest najważniejszym elementem budowania wizerunku instytucji naukowych (Jaskowska 2007). W tym obszarze doskonale jest widoczna rola Biblioteki UKW, która od ponad 20 lat administruje bibliometryczną Bazą Dorobku Naukowego Pracowników UKW, opracowywaną w systemie Expertus. Rejestrowane dane bibliograficzne zawierają informacje niezbędne do identyfikacji publikacji wraz z identyfikatorem dostępu (najczęściej DOI), jeśli została ona udostępniona online w trybie otwartym. Ponadto bibliotekarze dodają informacje konieczne do przeprowadzenia analizy bibliometrycznej – dane o afiliacji autora, wartość wskaźnika Impact Factor czasopisma wg bazy JCR, indeksacji w bazie Web of Science Core Collection czy Scopus oraz punktach ministerialnych naliczanych zgodnie z aktualnym rozporządzeniem. Dane o dorobku naukowym są wykorzystywane na arenie uczelnianej do celów sprawozdawczości, statystyk, akredytacji kierunków, indywidualnych analiz dorobku poszczególnych pracowników oraz ewaluacji uczelni. Biblioteka archiwizuje również zgłoszone kopie w formie cyfrowej lub papierowej.

Rys. 4. Kącik Wojciecha Weissa w Bibliotece UKW

Repozytorium UKW (rys. 5) stanowi kolejną bazę prowadzoną przez Bibliotekę. Jest to otwarta, pełnotekstowa platforma, która gromadzi i udostępnia materiały dydaktyczne oraz dorobek naukowy pracowników i doktorantów uniwersytetu. Baza

wpisuje się w ideę ruchu *open access* i pozwala włączać dorobek autorów do globalnej i powszechnie dostępnej kolekcji cyfrowej. W repozytorium archiwizowane są kolekcje różnego typu: czasopisma, artykuły, rozdziały i monografie, materiały konferencyjne oraz rozprawy doktorskie. Prace mają charakter zarówno preprintów, jak i postprintów. Autorzy mogą je deponować samodzielnie lub z pomocą pracownika Oddziału Informacji Naukowej. Często odbywa się to równolegle ze zgłoszeniem pracy do Bazy Dorobku – wówczas w systemie Expertus pojawia się link do publikacji dostępnej w Repozytorium, co pozwala na zaindeksowanie jej przez wyszukiwarki internetowe i zwiększa widoczność naukowca w sieci. Po dodaniu nowej pozycji przez autora bibliotekarz sprawdza poprawność danych w zgłoszonym pliku, zwracając uwagę na metadane, abstrakty i słowa kluczowe oraz wybraną licencję Creative Commons, a następnie dokonuje ewentualnej korekty i zatwierdza tytuł, który od tego momentu staje się widoczny w Internecie.

REPOZYTORIUM UNIWERSYTETU KAZIMIERZA WIELKIEGO

ZALOGUJ

Strona główna

Witamy w repozytorium UKW

Repozytorium gromadzi i udostępnia materiały dydaktyczne oraz dorobek naukowy pracowników i doktorantów Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Celem serwisu jest upowszechnianie oraz promocja publikacji i wyników badań prowadzonych na bydgoskiej uczelni.

Zbiory repozytorium

Wybierz zbiór, którego kolekcję chcesz przeglądać:

- Czasopisma naukowe [4369]
- Nauki Humanistyczne [1271]
- Nauki Inżynieryjno-Techniczne [36]
- Nauki Ścisłe i Przyrodnicze [424]
- Nauki Społeczne [1364]

Ostatnio dodane

Приватні та громадські зони в міському просторі на прикладі середньовічного м. Торунь

Maresz, Teresa (2022)
 Місто - це люди, люди складають місто. Місто - це простір, де живуть, працюють і діють його мешканці. Предметом статті є міський простір. Проаналізовано три простори, топографічне розташування міста та наслідки, що випливають...

Dzieje książki i prasy w badaniach bibliotekarzy akademickich w latach 2013-2015

Isańska-Cieplik, Bernardeta (Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne, 2016)
 Bibliotekarze, zatrudnieni w 59 bibliotekach uczelni publicznych podlegających Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego [dalej: MNiSW], uczestniczą w komunikacji naukowej. W oparciu o zbiory macierzystych instytucji, jak...

PRZEGLĄDAJ

- Całe repozytorium
- Zbiory i kolekcje
- Daty wydania
- Autorzy
- Tytuły
- Tematy

MOJE KONTO

- Zaloguj
- Zarejestruj

ODKRYJ

- Autor
- Crzybowski, Przemysław Paweł (107)
- Mrozowski, Mirosław (88)
- Liberska, Hanna (73)
- Moleszta, Aldona (63)

Rys. 5. Repozytorium Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
 (źródło: Repozytorium Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego b.d.)

Biblioteka od początku swojego istnienia prowadzi też aktywną działalność dydaktyczną w formie różnorodnej oferty szkoleniowej dla pracowników, studentów, seminarzystów i doktorantów. Jej głównym celem jest wykształcenie umiejętności zebrania poszukiwanej literatury zarówno ze źródeł tradycyjnych, jak i elektronicznych, sprawne nawigowanie po subskrybowanych i otwartych bazach danych, posługiwanie się menedżerami bibliografii, wyjaśnianie zawłości bibliometrycznych oraz konsultacje przy programach publikowania otwartego. Szkolenia specjalistyczne na ogół mają formę warsztatów tematycznie dopasowanych do potrzeb i profilu zainteresowań konkretnej grupy. Odrębną formą działalności dydaktycznej Biblioteki są lekcje biblioteczne dla licealistów i wycieczki dla wszystkich zainteresowanych. Dla pracowników i studentów przebywających na uniwersytecie w ramach programu Erasmus organizowane są wycieczki w języku angielskim.

Z racji tego, że wiele instytucji finansujących badania naukowe (np. Narodowe Centrum Nauki) coraz częściej wymaga od naukowców udostępnienia danych badawczych oraz przedstawienia planów zarządzania danymi (PZD) na etapie składania wniosków, dwa lata temu w Bibliotece powstał Zespół Konsultacyjny w zakresie tworzenia PZD dla pracowników i doktorantów UKW. Wspiera on badaczy w poprawnym wypełnieniu formatki PZD, odpowiada na wszelkie pytania w zakresie otwartej nauki i przekonuje naukowców, że zamieszczenie danych w otwartym dostępie poprawia promocję i widoczność dorobku naukowego w sieci, podnosi jego cytowalność w renomowanych bazach naukowych, zapobiega utracie danych, a także pozwala je zlokalizować innym badaczom. Dzięki istnieniu takiej usługi naukowcy i doktoranci mają pewność, że ich plany spełniają wszystkie wymagania grantodawców. Niedawno uruchomiliśmy również kolekcję UKW w Repozytorium Danych Badawczych RepOD przy ICM UW, w której nasi naukowcy mogą deponować swoje dane.

Powyższe przykłady stanowią dowód na to, że biblioteki są traktowane jako część systemu komunikacji naukowej, pomost pomiędzy nauką a odbiorcami, a jako integralna część instytucji naukowych częściowo wypełniają ich misję lub pomagają w jej realizacji. Biblioteki z jednej strony angażują się w działalność na rzecz budowania dobrej reputacji instytucji, do których należą, a z drugiej ich własny obraz powinien być najlepszą rekomendacją instytucji naukowej (Jaskowska 2007, s. 38).

Grupą użytkowników, której poświęca się obecnie coraz więcej uwagi, są osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Biblioteka, chcąc sprostać ich oczekiwaniom, musi zapewnić swobodny dostęp do zbiorów. Architektoniczne przystosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami to zaledwie jeden

krok poprzedzający kolejne etapy projektowania i wprowadzania ułatwień dla tej grupy użytkowników (Bernaś 2016, s. 207). W związku z tym od czerwca 2020 r. w Bibliotece można skorzystać z usług asystenta bibliotecznego, którego głównym zadaniem jest pomoc studentom i pracownikom z niepełnosprawnością w korzystaniu ze zbiorów bibliecznych. Stanowisko to zostało sfinansowane w ramach projektu *Uniwersytet Równych Szans*. Pracownicy pomagają w digitalizacji i obróbce materiałów dla słabowidzących i niewidomych studentów oraz pracowników UKW, wyszukiwaniu literatury specjalistycznej, korzystaniu z księgozbioru znajdującego się w wolnym dostępie czy obsłudze sprzętu specjalistycznego. Biblioteka zakupiła też usługę zdalnego tłumacza języka migowego dla firm i urzędów Migam, który tłumaczy rozmowę online w czasie rzeczywistym. W pracy pomaga też przenośny powiększalnik Portable Video Magnifier, a dla osób z dysfunkcją ruchu, słabowidzących oraz niewidomych Biblioteka ma w ofercie kabiny wyposażone w specjalistyczny sprzęt (klawiatury, powiększalniki, powiększone myszy, skanery, urządzenia lektorskie). Ponadto w budynku znajdują się udźwiękowione windy, odpowiednio dostosowane toalety na każdym piętrze, a wszystkie drzwi oznaczone są napisami w alfabecie Braille'a. Za te udogodnienia Biblioteka została dwukrotnie odznaczona: dyplomem „Przyjazny 2013” za troskę o jakość przestrzeni dla wszystkich użytkowników w kategorii obiektów użyteczności publicznej oraz „Lodołomacze 2018”, gdzie w kategorii „Przyjazna przestrzeń” zajęła pierwsze miejsce.

Biblioteka ma w zamierzeniu być również centrum życia intelektualnego i wydarzeń kulturalnych – zarówno tych w skali uniwersyteckiej, jak i miejskiej. Organizowane są m.in. konferencje, wykłady, warsztaty, wystawy prac oraz wszelkiego rodzaju spotkania. Trzonem i sercem działalności kulturalnej jest Galeria Biblioteki UKW (rys. 6) i odbywające się w niej liczne wystawy twórców, reprezentujących różne dziedziny sztuk plastycznych. Zapraszani są malarze, graficy, rysownicy, fotograficy, a także rzeźbiarze czy performerzy z kraju i zagranicy, choć głównym założeniem Biblioteki jest prezentacja wystaw twórców z Bydgoszczy i regionu. Kolejnym sposobem na promocję Biblioteki jest organizacja okolicznościowych wystaw plan-szowych, naukowych i popularnonaukowych o różnorodnej tematyce. W 2006 r. Biblioteka nawiązała owocną i trwającą do dziś współpracę ze znaną i cenioną bydgoską Galerią Autorską Jana Kaji i Jacka Solińskiego. Od 2009 r., w związku z rosnącym zainteresowaniem wystawami i spotkaniami z artystami, a także innymi formami popularyzującymi sztukę, został zainicjowany cykl spotkań pod nazwą *W bibliotece o sztuce*. Spotkania te urozmaicają prelekcje historyków sztuki i specjalistów z różnych dziedzin wiedzy oraz występy wokalne-muzyczne bydgoskich artystów.

Aby organizować tego typu wernisaże, potrzebna jest odpowiednia przestrzeń. Należy podkreślić, że lokalizacja naszej księżnicy zmieniała się od początku istnienia Biblioteki (czyli od roku 1969) trzykrotnie i dopiero w obecnym, nowoczesnym budynku mamy do dyspozycji specjalnie zaprojektowaną, jasną, bardzo przestronną przestrzeń z profesjonalnym oświetleniem i nowoczesnym systemem wystawienniczym. Ponadto Biblioteka ma możliwości lokalowe pozwalające na prezentację kilku wystaw jednocześnie. Dzięki działalności wystawienniczej na taką skalę (do tej pory zorganizowaliśmy ponad 300 wystaw) Biblioteka UKW wpisała się w bydgoską przestrzeń kulturalną, stając się miejscem spotkań studentów i pracowników uczelni z twórcami działającymi w Bydgoszczy i regionie. Prezentacje artystyczne cieszą się zainteresowaniem wielu mieszkańców miasta, ale też są swego rodzaju niespodzianką dla chcących skorzystać z jej zbiorów, czego pokłosiem jest pozyskiwanie wielu nowych czytelników.

Rys. 6. Galeria Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Oprócz dużych projektów, za pośrednictwem których upowszechniamy i promujemy nasze zasoby i usługi, pracownicy Biblioteki angażują się również w mniejsze, okazjonalne, ale równie ważne inicjatywy marketingowe. Nie sposób wymienić

wszystkich, dlatego skupiono się przede wszystkim na tych będących wydarzeniami ogólnopolskimi. Są to Tydzień Bibliotek, Noc Muzeów i Europejskie Dni Dziedzictwa. Na tegoroczny Tydzień Bibliotek pod hasłem *Biblioteka – świat w jednym miejscu* przygotowaliśmy wiele wydarzeń, m.in. lekcję kaligrafii wzbogaconą o prelekcję na temat romantyczności i prezentację zbiorów specjalnych związanych z tą epoką, m.in. pierwszego wydania *Pana Tadeusza* i ciekawych zasobów kartograficznych zbiorów specjalnych, a także wykład dotyczący historii miniaturowych książek z wystawą cennych miniatur w zasobach Biblioteki. Zorganizowano także Drzwi Otwarte dla studentów i pracowników uczelni, podczas których mogli oni zapoznać się ze wszystkimi usługami. Święto bibliotek stanowiło też idealną okazję do debiutu stworzonego przez naszych pracowników cyklu krótkometrażowych filmików pt. *Marginalia i zapiski*, w których prezentuje się i promuje cenne notki ukryte na marginesach posiadanych przez Bibliotekę starodruków.

Kolejnym wydarzeniem, w które od dawna włączają się Biblioteka i Muzeum, jest Europejska Noc Muzeów. Na przestrzeni kilku lat zaprezentowano miłośnikom nocnego zwiedzania m.in. postać i twórczość Witolda Bełzy (bibliotekarza, literata, publicysty, działacza kultury), Leopolda Gottlieba (malarza) i Olgi Boznańskiej (najwybitniejszej polskiej malarki okresu Młodej Polski, częścią wystawy był jej obraz *Kwiaty*), a także niezwykle kolekcję pocztówek z Lourdes, pamiątki dotyczące uczelni i klubów studenckich oraz zbiór szkiców Wojciecha Weissa. Program wydarzenia zawsze jest na tyle bogaty i różnorodny, aby dotrzeć do wszystkich grup odbiorców. W ubiegłym roku Biblioteka zaangażowała się również w obchody Europejskich Dni Dziedzictwa (rys. 7). Jest to cykliczny projekt kulturalny, społeczny i edukacyjny, a w ubiegłym roku obchodzono jego jubileuszową 30. edycję pod hasłem *Połączeni dziedzictwem*. Biblioteka przygotowała program *Dziedzictwo łączy, pozwala przetrwać i nie zapomnieć*, dlatego nie zabrakło m.in. albumów rodzinnych zgromadzonych w Pracowni Pamięci Bydgoszczan i Regionu, pamiątek dziedzictwa kultury studenckiej drugiej połowy XX w., była tęsknota, wzruszenie i wyznania zamknięte w listach zgromadzonych w zbiorach specjalnych, warsztaty pisania listów kursywą angielską, a także prezentacja najpiękniejszych i najciekawszych obiektów zgromadzonych w kolekcjach dziedzictwa kulturowego Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej.

Ciekawą i oryginalną formą promocji zasobów Biblioteki, mogącą zainteresować szerokie grono odbiorców, są prelekcje dotyczące tematów związanych z książką, biblioteką, pismem, szkolnictwem, a wszystko to jest uwieńczone warsztatami kaligrafii i pisania kursywą angielską. Zajęcia cieszą się ogromną popularnością wśród mieszkańców naszego miasta i regionu w każdym wieku.

Rys. 7. Europejskie Dni Dziedzictwa w Bibliotece UKW

Jak widać, budowanie marki polega przede wszystkim na wzmacnianiu relacji z otoczeniem. Dzięki temu Biblioteka jest pozytywnie postrzegana przez użytkowników w środowisku lokalnym. Wyróżnia się na tle innych bibliotek, kojarząc się z takimi cechami jak profesjonalizm w przygotowaniu wspomnianych wydarzeń, atrakcyjność proponowanej oferty i otwartość na szerszą społeczność. Wszystko to musi oczywiście zostać odpowiednio wypromowane, dlatego też Biblioteka stawia na nowoczesne kanały upowszechniania informacji o posiadanych zasobach i oferowanych usługach. Obecnie dominującym sposobem komunikacji jest Internet, a zwłaszcza serwisy społecznościowe. Media społecznościowe cechuje możliwość bezpośredniej interakcji pomiędzy ich użytkownikami, inaczej niż w jednokierunkowych mediach masowych typu radio, TV, prasa. Ma to istotny wpływ na popularność tego typu serwisów, a tym samym na bogactwo informacji w nich gromadzonych (np. fora, listy dyskusyjne, komentarze) (Jaruga 2021, s. 50). Te nowe standardy elektronicznej komunikacji szybko weszły do Biblioteki, a jej pracownicy skutecznie zaadaptowali większość nowoczesnych narzędzi. Jednym z nich jest blog *Zajrzyj do Biblioteki UKW* (rys. 8). Stworzony wraz z otwarciem nowego gmachu Biblioteki w roku akademickim 2013/2014 jest medium, za pomocą którego można promować to, co

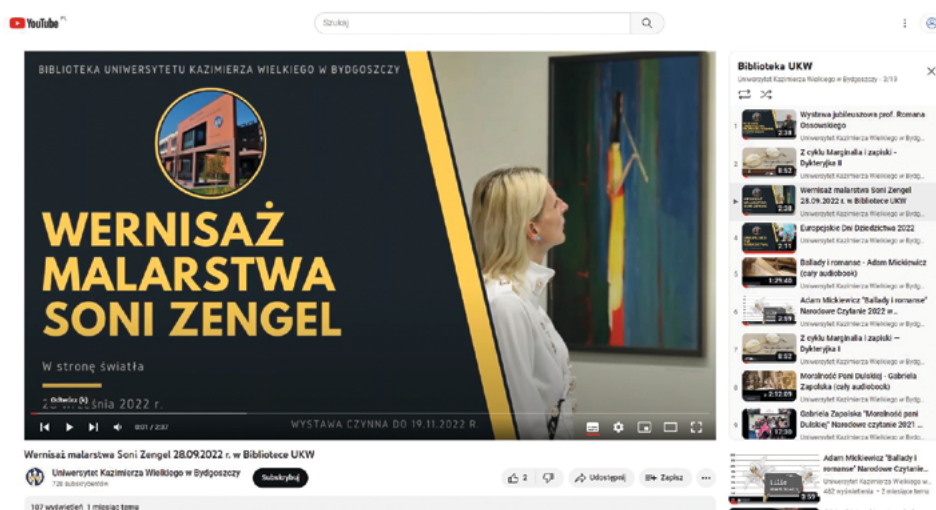
dzieje się w naszych murach. Oprócz zaproszeń na wszystkie biblioteczne wydarzenia i relacji z nich okraszonych zdjęciami umieszczane są tam też informacje o interesujących nabytkach, akcjach przeprowadzanych przez bibliotekarzy (np. Szlachetna Paczka, Zaczytani.org., Narodowe Czytanie), zdobytych nagrodach i wyróżnieniach, zakupionych sprzętach, realizowanych projektach. W ciągu 9 lat prowadzenia bloga opublikowano ponad 910 postów, tysiące zdjęć, a wejść na bloga zarejestrowano blisko 150 tys.

Rys. 8. Blog Biblioteki UKW

(źródło: Zajrzyj do Biblioteki UKW b.d.)

Profil facebookowy Biblioteki powstał w 2011 r. jako bardziej dynamiczny niż strona internetowa kanał komunikacji. Jego zawartość jest atrakcyjna dla użytkowników, ponieważ zamieszczane tam treści mają mniej formalny charakter oraz są wzbogacone ilustracjami czy zdjęciami. W jeszcze większym stopniu dotyczy to Instagrama, najmłodszego medium Biblioteki, którego istotą jest minimum treści, a maksimum jakości wizualnej. Oba media służą w Bibliotece przede wszystkim do szeroko rozumianego marketingu, tworzenia bibliotecznej e-społeczności, promocji usług, zwiększania widoczności swoich zasobów, pokazania życia Biblioteki od kuchni oraz pozyskiwania coraz szerszego grona czytelników. W kreatywny sposób tworzą też one spójny wizerunek instytucji w sieci.

Rys. 9. Playlista YouTube Biblioteki UKW

(źródło: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy b.d.)

Kolejnym kanałem promującym działalność biblioteczną jest podpięta pod uczelniany kanał na YouTube, poświęcona Bibliotece i przez nią administrowana playlista z filmami dokumentującymi najciekawsze wydarzenia (rys. 9). Znajdują się tam różnorodne nagrania: transmisje z konferencji, spotkań, wykładów oraz nagrane przez bibliotekarzy audiobooki wraz z materiałami promującymi m.in. akcję Narodowego Czytania, gdzie inscenizowano fragmenty lektury.

Powszechny dostęp do nowych technologii spowodował nie tylko istotne zmiany w samej organizacji i funkcjonowaniu bibliotek, lecz także wymógł na bibliotekarzach uwzględnienie Internetu w swoich działaniach komunikacyjnych, promocyjnych i marketingowych (Lubińska 2021, s. 523). Platformy społecznościowe są narzędziami darmowymi. Oznacza to, że każdy może w sposób dobrowolny i bez ponoszenia opłat zostać uczestnikiem dyskusji, dialogu, wchodzić w interakcje lub zwyczajnie zamieszczać własną informację. Ta cecha determinuje skuteczność działania mediów społecznościowych, które nie funkcjonowałyby bez interakcji ich użytkowników (Doleckiński 2021, s. 257). Jest to świetna okazja dla bibliotek, które są organizacjami *non profit*, aby bezkosztowo przenieść znaczną część promocji do środowiska cyfrowego, zwłaszcza tego współtworzonego przez użytkowników, z którymi starają się budować relacje. Zaletą wykorzystania mediów społecznościowych w promocji firm jest też możliwość dotarcia z komunikatem

reklamowym do tych osób, które nie oglądają telewizji ani nie czytają prasy (Lubińska 2021, s. 527).

Współczesne biblioteki to już nie tylko tradycyjnie postrzegane miejsca, które służą tylko do udostępniania zgromadzonych materiałów – tradycyjnych i elektronicznych. Dziś to innowacyjne centra informacyjne oferujące usługi naukowe, dydaktyczne, kulturalne, wydawnicze, wystawiennicze i inne atrakcyjne aktywności. Szeroka oferta przyczynia się do zwiększenia rozpoznawalności marki Biblioteki i Uniwersytetu w środowisku lokalnym, a także świecie cyfrowym.

Bibliografia

- Bernaś A. (2016). Dostosowanie oferty bibliotecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (na podstawie stron internetowych wybranych bibliotek uniwersyteckich w Polsce). W: Zarządzanie zasobami niematerialnymi bibliotek w społeczeństwie wiedzy. Red. M. Wojciechowska. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, s. 207–219. ISBN 9788364203640.
- Doleckiński D. (2021). Nowe media w komunikacji wewnętrznej uczelni publicznych. Poznań: Wydawnictwo Naukowe FNCE. ISBN 9788366800151.
- Jaruga D. (2021). Komunikacja sieciowa. Źródła informacji. Big data. Warszawa: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. ISBN 9788365741752.
- Jaskowska M. (2007). Public relations bibliotek naukowych w Internecie. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. ISBN 9788323323679.
- Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa (b.d. a) [online]. Dostępny w: <https://kpbc.umk.pl/dlibra> [przeglądany 13.07.2023].
- Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa (b.d. b). Informacje o projekcie [online]. Dostępny w: <https://kpbc.umk.pl/dlibra/text?id=library-desc> [przeglądany 13.07.2023].
- Pamięć bydgoszczan – Archiwum Historii Mówionej (b.d. a) [online]. Dostępny w: <http://pamiecbydgoszczan.ukw.edu.pl/> [przeglądany 13.07.2023].
- Pamięć bydgoszczan – Archiwum Historii Mówionej (b.d. b). O projekcie [online]. Dostępny w: <http://pamiecbydgoszczan.ukw.edu.pl/o-projekcie> [przeglądany 13.07.2023].
- Repozytorium Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego (b.d.) [online]. Dostępny w: <https://repozytorium.ukw.edu.pl/> [przeglądany 13.07.2023].
- Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (b.d.). Biblioteka UKW [online]. YouTube. Dostępny w: https://www.youtube.com/playlist?list=PLdz17KO7TsJ9MExJo8Fgn3vM-FSVI_avPU [przeglądany 13.07.2023].
- Wojciechowska M. (2016). Wprowadzenie do problematyki zarządzania kapitałem ludzkim w bibliotekach. W: Zarządzanie zasobami niematerialnymi bibliotek w społeczeństwie wiedzy. Red. M. Wojciechowska. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, s. 71–79. ISBN 9788364203640.
- Zajrzyj do Biblioteki UKW (b.d.) [online]. Dostępny w: <https://zajrzyjdobiblioteki.blogspot.com/> [przeglądany 13.07.2023].